

JAARVERSLAG 2013 WATERKRING NVRR

1. Oprichting en achtergrond Waterkring NVRR

Waterschappen hebben belangrijke investeringsverplichtingen en moeten - omdat het verhogen van waterschapsheffingen in de praktijk slechts beperkt mogelijk is - tegenwoordig doelmatiger, efficiënter maar ook transparanter met hun middelen omgaan. Zij moeten aldus ook blijkens het regeerakkoord de efficiency bij beheer en onderhoud verhogen.

De economische crisis, de politieke druk tot beperking van de stijging van jaarlijkse waterschapslasten, de voorschriften uit de nieuwe wet HOF en de afspraken over schatkistbankieren beperken de ruimte voor nieuwe investeringen.

Deze ontwikkelingen hebben de voorzitters van rekenkamercommissies en rekeningcommissies van waterschappen (hierna RKC's) in dit eerste verslagjaar aanleiding gegeven de handen ineen te slaan. Onder de paraplu van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers en Rekeningcommissies (NVRR) werd op 3 juli 2013 de zogenoemde Waterkring opgericht.

De nieuwe kring wil de positie van de rekenkamerfunctie bij waterschappen versterken. In de Waterwet is voorbijgegaan aan de rekenkamerfunctie bij waterschappen. Het hebben van een dergelijke functie en de vorm daarvan is overgelaten aan de besturen van de waterschappen. De taken en bevoegdheden van de rekenkamerfunctie zijn dan ook gebaseerd op de verschillende waterschapsverordeningen.

13 van de 23 waterschappen kennen in hun verordeningen een rekenkamerfunctie, zij het dat twee daarvan een rekeningcommissie betreffen. Er zijn daarnaast 4 waterschappen die volstaan met een auditcommissie. De overige waterschappen kennen nog geen rekenkamerfunctie. De bevoegdheden van de RKC verschillen per waterschap. Er is een variëteit in de samenstelling respectievelijk in aantal en afkomst van de leden. Ook de mate van ondersteuning, al dan niet door gespecialiseerde adviesbureaus, loopt uiteen.

Doel van de RKC's en in het verlengde hiervan van de landelijke Waterkring is het ondersteunen van de besturen (met name de algemene besturen) van de waterschappen via gerichte adviezen op het gebied van beleid/bestuur en bedrijfsvoering bij de individuele waterschappen. Doelmatigheid, doeltreffendheid, rechtmatigheid en transparantie zijn daarbij steekwoorden.

Daarvoor is naast de oprichting van de kring en de publiciteit daarom heen een kwaliteitsslag wenselijk. De kring wil dit bereiken langs de weg van uitwisseling van kennis en ervaring en daarnaast de bevordering van de kansen op samenwerking van de RKC's. In dat kader werden er in 2013 twee speerpunten gedefinieerd: het bieden van een overzicht van de afgelopen paar jaar door RKC's uitgevoerde onderzoeken waarbij naast resultaten,

de onderzoeksaanpak, de onderzoeksbureaus tegen het licht worden gehouden en daarnaast het houden van een jaarlijkse conferentie in het najaar.

2. Samenstelling van de waterkring

De waterkring kent een voorzittersoverleg en een secretarissenoverleg. De eerste kwam twee maal bijeen, de tweede voerde overleg via emailcorrespondentie.

Aan het voorzittersoverleg namen in 2013 deel mevrouw Schouten-Saarloos (de Dommel) en de heren De Boer (Rijnland respectievelijk Zuiderzeeland), De Vries (Stichtse Rijnlanden), Van Miltenburg (Aa en Maas), Verheij (Hollandse Delta), Van Wijk (Amstel, Gooi en Vecht), Bruil (Schieland en Krimpenerwaard) en Ranner (Delfland). Laatstgenoemde werd in de oprichtingsvergadering tot voorzitter gekozen. Tevens werd de heer Van Rietschoten (secr. RKC Rijnland respectievelijk Zuiderzeeland) gekozen als secretaris. Andere RKC's die lid zijn van de waterkring zijn de RKC's van de Brabantse Delta, Hollands Noorderkwartier en Rijn en IJssel.

3. Wat is gedaan/bereikt

Na de oprichting van de waterkring is gestart met het informeren van de Unie van Waterschappen, en de Ministeries van Binnenlandse zaken respectievelijk van Infrastructuur en Milieu en het Parlement. Ook werd een najaarsbijeenkomst georganiseerd op 31 oktober bij het Hoogheemraadschap van Delfland. Sprekers op die bijeenkomst waren de heren Markensteyn (voorzitter NVRR), A. Visser (lid college Algemene Rekenkamer), A. Wiegman (hoogheemraad Delfland), F. van der Vliet (directielid Nederlandse Waterschapsbank), P.J.P. de Lange (DB lid waterschap Peel en Maasvallei en DB lid waterschapsbedrijf Limburg) en A.P. Ranner (vz. rekeningcommissie Delfland en gastheer namens de Waterkring).

Deze sprekers verkenden de prioriteiten voor de rekenkamerfunctie van de waterschappen en de problematiek van de watersysteemheffing bij de waterschappen en de differentiatiemogelijkheden die het systeem van de kostentoedeling biedt.

Wat betreft de prioriteiten gaat het de RKC's om het uitvoeren van kwalitatief goed onderzoek (zowel methodologisch als onderzoekstechnisch) als het goed laten landen van rapporten van een RKC.

Daarnaast was er aandacht voor de mogelijkheden en obstakels waarmee waterschappen te maken krijgen bij samenwerking met verbonden partijen in gemeenschappelijke regelingen maar ook met private partijen zoals bij PPS constructies. De casus van de organisatie van de afvalwaterverwerking in Limburg vormde het sluitstuk van de bijeenkomst.

De presentaties worden gebundeld in een congresboekje dat aan de deelnemers, de NVRR en de Unie van Waterschappen wordt aangeboden.

De kring van secretarissen heeft aandacht besteed aan de onderzoeksbureaus die de laatste jaren door de RKC's werden ingeschakeld en aan de wijze van evaluatie van het functioneren van RKC's zelf. Het oordeel in een enquête over de gebleken kwaliteit van 11 ingeschakelde bureaus liep nogal uiteen. In de ogen van het voorzittersoverleg maakte het subjectieve karakter van verkregen reacties dat er slechts indicatieve waarde aan toegekend

moet worden. Het lijkt zinvol de aandacht te richten op aandachtspunten bij toekomstige selectie van bureaus. Het overzicht van de door de RKC's de laatste jaren uitgevoerde onderzoeken (Bijlage bij dit jaarverslag) kan nuttig zijn als basismateriaal voor nieuw te starten onderzoek.

Uit het overzicht blijkt dat een grote verscheidenheid van activiteiten van de waterschappen door rekenkamercommissies tegen het licht wordt gehouden. De laatste drie jaar vormen vooral de onderwerpen "Samenwerking in de afvalwaterketen", "Inkoop- en aanbestedingsbeleid" en "Verbonden partijen" belangrijke onderwerpen van aandacht van RKC's. Recent is opvallend de grotere aandacht voor het eigendommenbeheer, de keur en de bestuurlijke instrumenten van de VV.

Ook de kwaliteit van de evaluatierapporten betreffende de RKC's liep in de ogen van de secretarissen uiteen. Het aantal binnengekomen reacties was voor het voorzittersoverleg echter te beperkt om er een oordeel over te kunnen vellen.

De secretarissen besteedden ook aandacht aan technische zaken als de termijnen voor het indienen van hoor en wederhoor en bestuurlijke reacties en de procedure voor de aanwijzing van de ambtelijke secretaris respectievelijk secretaris-onderzoeker van een RKC.

Het voorzittersoverleg was intensief betrokken bij de voorbereiding van de najaarsbijeenkomst en de relatie met de NVRR. Tijdens bestuursbijeenkomsten werd in het streven naar kwaliteitsverbetering bepaalde aspecten van belang voor het functioneren van RKC's verder uitgediept. Zo werd aandacht besteed aan de cultuurverschillen tussen enerzijds de RKC's van gemeenten en provincies en anderzijds de RKC's van waterschappen en aan de procesgang bij onderzoeken.

4. Relatie met NVRR en Unie van Waterschappen

Met het bestuur van de NVRR is goed overleg gevoerd over de wenselijkheid en de vormgeving van de waterkring. Bovendien was de voorzitter, de heer Markensteyn bereid om als spreker op te treden bij de najaarsconferentie.

Met de directeur van de UvW is oriënterend overleg gevoerd over de mogelijke ondersteuning die RKC's aan de waterschappen kunnen bieden.

5. Budgettaire aspecten

Het bestuur van de NVRR stelt jaarlijks een subsidie beschikbaar van € 500. Hiervan is in 2013 geen gebruik gemaakt. De najaarsbijeenkomst werd gehouden in het gebouw van het Hoogheemraadschap van Delfland. Zij regelde ook de organisatorische en administratieve ondersteuning en een rondleiding door het gebouw. Dit gebeurde om niet. Het Bestuur van de Waterkring is het hoogheemraadschap van Delfland daarvoor bijzonder erkentelijk.

6. Programma 2014

Op de agenda van de waterkring staan een nadere analyse van de afgelopen jaren uitgevoerde onderzoeken en met name welke aanbevelingen daaruit kunnen worden afgeleid voor nieuw te starten onderzoeken. Daarnaast zal gestreefd worden naar onderlinge beschikbaarstelling van de onderzoeksrapporten.

Met de waterschapsverkiezingen in aantocht en de grotere opgaven waarvoor waterschappen in de toekomst worden gesteld is het wenselijk een position paper uit te brengen over de ratio respectievelijk vorm en inhoud van de rekenkamerfunctie bij de waterschappen. Een dergelijke studie moet rond de jaarwisseling 2014/2015 beschikbaar zijn.

De najaarsconferentie 2014 zal in gaan over de merites van verschillende vormen van de rekenkamerfunctie en levert bouwstenen voor het genoemde position paper. Daarnaast worden de mogelijkheden verkend tot vergroting van de efficiency bij gemeenschappelijke regelingen waaraan waterschappen deelnemen. Met name is de aandacht gericht op versterking van sturing en control door het algemene bestuur van de waterschappen. Bij de conferentie zijn leden van het algemene en het dagelijks bestuur van de waterschappen welkom.

Recent door rekenkamercommissies van waterschappen uitgevoerde onderzoeken

Waterschap	Uitgevoerde onderzoeken	Ingeschakeld bureau	Jaar
AA en Maas (Waterschap) Rekenkamercommissie	Afvoeiingsregelingen		2007
	Subsidieontvangsten/risico's		2008
	Aanbesteding leveringen, diensten en werken		2008
	Meerjarig Investeringsprogramma (MIP)		2009
	Externe inhuur, 2010		2010
	Subsidieverstrekingen		2010
	Onderhoud EVZ's (Quick-scan)		2010
	Risicomangement (Quick-scan)		2011
	Prestatie-en effectmonitoring		2012
	Eigendommenbeheer		2013
Amstel,Gooi en Vecht (Hoogheemraadschap) Rekenkamercommissie	Oorzaken en effecten van onderschrijdingen op de investeringen	SGBO	2008
	effectiviteit subsidie en compensatieregelingen	Necker	2009
	Rioleringszorg	DHV	2010
	zicht op vergunningverlening en handhaving	DHV	2011
	Waterkeringstaak	Berenschot	2012
	Belastingheffing	Regioplan	2012
	Baggeren (in uitvoering)	Necker van Naem	2013
	Inkoop, Inhuur en aanbesteding (komend)		2013 start
Brabantse Delta (Waterschap) Rekenkamercommissie	Ontwikkeling en uitvoering grote projecten		2011
	samenwerking in de afvalwaterketen	DHV	2011
	Vergunningverlening en handhaving.	Berenschot	2012
	Belastingssystematiek	Hiemstra en De Vries	2013
<i>Regge en Dinkel (waterschap)</i>	intercollegiale toets brand Moerdijk	Twijnstra Gudde	2011
Delfland (Hoogheemraadschap) rekeningcommissie	Projectramingen	Twijnstra Gudde	2011
	Natuurvriendelijke oevers		2012
Hollands Noorderkwartier (Hoogheemraadschap) Rekenkamercommissie	Evaluatie watertoets	DHV	2008
	Inkoop en aanbestedingsbeleid	DHV	2010
	Financiering wegentaak		2008
	Samenwerking in de afvalwaterketen	Unraveling	2011
	Effectiviteit zuiveringsheffing		2012
	Make or buy (uitbesteden)		2013
Hollandse Delta (Waterschap) Rekenkamercommissie	Baggeronderhoudwerkzaamheden	Oranjewoud	2010
	Gem. Regeling Aquon		2010
	Kostendekkendheid leges en tarieven		
	Handhaving	Kplus V	2011
	Prioritering en realisering projecten	Hiemstra en de Vries	2012
	Discrepantie kosten afvalwaterbehandeling en zuiveringsheffing		2012

RKC Rijn en IJssel (Waterschap) Rekenkamercommissie	Integrale grote projecten	Necker van Naem	2009
	Klantvriendelijkheid		2010
	Verbonden partijen en deelnemingen	Berenschot	2010
	Water getoetst		2011
	De kaderstellende rol van het AB bij Integrale EVZprojecten		2012
Rijnland (Hoogheemraadschap) Rekenkamercommissie	Overname onderhoud stedelijk water Haarlemmermeer		2008
	Oorzaken en gevolgen van kredietoverschrijdingen		2008
	Inhuur externe partijen		2009
	Rechtmatigheid, doelmatigheid en doeltreffendheid Incidentele bijdragen		2009
	Doelmatigheid en doeltreffendheid handhaving	Necker van Naem	2011
	Doeltreffendheid en doelmatigheid van Rijnlands eigendommenbeheer		2010
	Verbonden partijen	Necker van Naem	2012
	Subsidieverwerving	PNO Consultants	2013
	Doeltreffendheid Baggerbeleid	TU Twente	2013 start
	Bestuurlijke instrumenten VV		2013
Stichtse Rijnlanden (Hoogheemraadschap) rekenkamercommissie	Communicatie doel of middel	Ambient	2011
	De kaderrichtlijn water in beeld	Royal HaskoningDHV	2012
	De keur gekeurd	Unraveling	2013
	effectiviteit van subsidieverstrekking		
Schieland en Krimpenerwaard (Hoogheemraadschap) Rekeningcommissie			
Zuiderzeeland	IBA-onderzoek		2009
	Subsidiebeleid	PNO Consultants	2012
	Risico's en weerstandsvermogen		2012
	Begroten en werkelijkheid		2013
	Ingenieursbureau	Berenschot	2013 start

Opgeheven:

RKC Rivierenland (Waterschap) Rekenkamercommissie	Inhuur externe partijen		
	Subsidiebeleid		
	Quickscan vergunningverlening		
	Onderhoudskosten zuiveringstechnische werken		
	Navolging onderzoek subsidieverlening		
RKC Veluwe (Waterschap) Rekenkamercommissie	Vooronderzoek subsidies		
	Inhuur externe derden		
	Beheer- en onderhoudsplannen		